

Tusinder af unge kan ikke færdiggøre deres uddannelse

Rekordmangel på praktikpladser

Antallet af unge uden praktikplads har sat ny rekord. Med tallene fra juni måned er der næsten 10.000 elever på landets erhvervsskoler, der lige nu står uden en praktikplads. Det er den største praktikpladsmangel i 6 år, og mange tusinde unge har nu ingen mulighed for at færdiggøre deres uddannelse. Det er især inden for byggeriet samt handels- og kontorfagene, at mange unge står uden mulighed for at fuldføre deres uddannelse. Situationen er paradoksalt idet arbejdsmarkedet inden for 10 år kommer til at mangle arbejdskraft med disse uddannelser.

af privatøkonom **Mie Dalskov Pihl**

24. august 2011

Analysens hovedkonklusioner

- Knap 10.000 elever på erhvervsskolerne står uden en praktikplads. Få har fået en skolepraktikplads, men langt de fleste - næsten 6.000 har ingen praktikplads overhoved, og dermed har de unge heller ingen mulighed for at fuldføre deres uddannelse.
- Ikke siden sommeren 2005 har så mange unge manglet en praktikplads.
- Hver gang en elev får en praktikplads, er der to elever, der står og venter på en plads. Det svarer til, at kun 1 ud af 3 får en praktikplads.
- Især inden for byggefagene og handels- og kontorområdet mangler mange elever en praktikplads.
- Manglen på praktikpladser kan komme til at betyde, at en del af de faglærte, der er brug for på fremtidens arbejdsmarked, ikke bliver uddannet.

Kontakt

Privatøkonom
Mie Dalskov Pihl
Tlf. 33 55 77 20
Mobil 42 42 90 18
md@ae.dk

Kommunikationsmedarbejder
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

Praktikpladsstatistikken sætter ny bundrekord

De nyeste tal fra Undervisningsministeriet viser, at 9.660 elever på landets erhvervsskoler lige nu står uden en praktikplads. Eleverne har afsluttet grundforløbet på deres uddannelse, men kan ikke komme videre med uddannelsen, før de har en praktikplads - enten i form af skolepraktik eller praktik hos en virksomhed. En stor del af de nuværende ungdomsårgange er dermed ved at gå i stå med deres uddannelse.¹

Tabel 1 viser situationen på erhvervsskolerne i juni 2011 set i forhold til samme periode året før. 9.660 elever står uden en praktikaftale hos en virksomhed, mens 3.720 unge har fået en aftale om skolepraktik. Selvom det betyder, at de unge ikke kommer ud i en virksomhed, så har de har mulighed for at færdiggøre uddannelsen.

Sammenlignet med juni sidste år er antallet af elever uden praktikplads (hverken i skolepraktik eller i virksomhed) steget med 15 procent eller 750 elever.

Antallet af elever i skolepraktik (blandt de praktikpladssøgende) er faldet med 2 procent i forhold til sidste år. Mulighederne for at eleverne kan gennemføre deres uddannelse er dermed blevet forringet, og tallene viser, at det går den gale vej. Flere og flere har ingen praktikplads, og færre og færre får mulighed for skolepraktik.

Tabel 1. Elever uden praktikplads

	jun-10	jun-11	Ændring	
	Antal pers.	Antal pers.	Antal pers.	Pct.
Søgende i 0-2 mdr.	1.780	2.360	580	32,3
Søgende i mere end 2 mdr.	7.220	7.300	90	1,2
Bruttosøgende i alt	9.000	9.660	660	7,4
- heraf i skolepraktik	3.810	3.720	-90	-2,4
Nettosøgende (alle søgende uden for skolepraktik)	5.190	5.940	750	14,5

Anm: Tabellen viser antallet af praktikpladssøgende elever, dvs. elever der ikke har en aftale med en virksomhed. Tallene er delt på op om eleverne har ventet mere end 2 mdr. og om eleverne har en skolepraktikplads. Tallene er afrundet til nærmeste 10'er.

Kilde: AE på baggrund af Praktikpladsstatistikken på uvm.dk. Seneste opdatering fra august 2011.

Figur 1 viser udviklingen i manglen på praktikpladser, når der ses på bruttomanglen, dvs. alle der mangler en reel praktikplads i en virksomhed.

Siden 2003 er antallet af praktikpladssøgende faldet frem mod 2007. I 2007 var der lidt mere end 3.500 elever uden praktikplads i en virksomhed, mens de nyeste tal fra juni 2011 viser 9.660 elever uden en praktikplads.

Vi nærmer os dermed en mangel på praktikpladser på højde med niveauet i 2004, hvor op imod 14.000 elever stod uden praktikplads. Faktisk skal man 6 år tilbage førend man finder en lige så stor mangel på praktikpladser som nu, nemlig til juni 2005.

Figur 1. Udvikling i antallet af praktikpladssøgende elever

Anm: Ikke sæsonkorrigeret. Figuren viser antallet af bruttosøgende elever ved landets erhvervsskoler ultimo i måneden. Bemærk manglende observation i februar 2011.

Kilde: AE på baggrund af Praktikpladsstatistikken på uvm.dk. Seneste opdatering fra august 2011.

Størst praktikpladsmangel på det merkantile område

Praktikpladsmanglen er klart størst på det merkantile område, der indeholder uddannelser inden for handel og kontor. Af de 9.660 manglende praktikpladser kan de 3.000 henføres til det merkantile område dvs. f.eks. handelsassistenter, kontorassistenter eller bankassistenter. Det svarer til lidt under hver tredje elev uden en praktikplads, og inden for det seneste år er mangel blandt handels- og kontoreleverne steget med mere end 1.000 på et år, hvilket er en stigning på 53 procent på et år. Dette ses i tabel 2.

Udover det merkantile område er det kun inden for "Mad til mennesker", der f.eks. dækker kokke og tjenere, samt "Medieproduktion", der dækker fotografer og grafikere, hvor det nu er sværere at finde en praktikplads end for et år siden. På begge indgange drejer det sig om omkring 500 manglende pladser i juni måned.

Af tabel 2 kan man uddrage at den store stigning i praktikpladsmanglen primært skyldes, at der er kommet større mangel inden for det merkantile område.

Når det gælder niveauet, er det særligt inden for byggeriet og "Bil, fly og andre transportmidler", der bl.a. dækker mekanikere, der mangler pladser med hhv. 1.860 og 1.030 praktikpladser. Om end udviklingen her langsomt går fremad, så er det på disse to områder, hvor manglen på praktikplads er næststørst. Knap hver femte manglende praktikplads kan henføres til byggeriet, mens lidt over hver tiende er inden for "Bil, fly og andre transportmidler".

Den rekordstore mangel på praktikpladser vil medføre, at der uddannes færre inden for især byggeriet, handel og kontor samt maskinfagene.

Tabel 2. Praktikpladssøgende fordelt på indgange

	Juni 2010	Juni 2011	Ændring	Ændring	Andel af totalen
	Antal pers.	Antal pers.	Antal pers.	Pct.	Pct.
Bil, fly og andre transportmidler	1.060	1.030	-30	-3,1	10,7
Bygge og anlæg	1.980	1.860	-130	-6,4	19,2
Bygnings- og brugerservice	80	60	-20	-24,4	0,6
Dyr, planter og natur	340	340	0	-0,9	3,5
Krop og stil	280	170	-110	-38,9	1,8
Mad til mennesker	520	600	80	14,6	6,2
Medieproduktion	340	440	100	28,2	4,5
Merkantil	2.000	3.070	1.070	53,5	31,8
Produktion og udvikling	970	820	-160	-16,2	8,4
Strøm, styring og it	920	850	-80	-8,3	8,8
Sundhed, omsorg og pædagogik	230	210	-20	-7,5	2,2
Transport og logistik	270	230	-40	-13,4	2,4
Total	9.000	9.660	660	7,4	100,0

Anm: Tabellen viser antallet af praktikpladssøgende elever, brutto, dvs. elever der ikke har en aftale med en virksomhed. Tallene er delt op på indgange. Tallene er afrundet til nærmeste 10'er.

Kilde: AE på baggrund af Praktikpladsstatistikken på uvm.dk. Seneste opdatering fra august 2011.

Dobbelt så svært at få praktikplads på tre år

Sætter man antallet af praktikpladssøgende elever i forhold til antallet af indgåede aftaler med virksomhederne i samme måned, så giver det et fingerpeg om, hvor svært det er, at få en praktikplads. Dette ses i tabel 3.

I juni 2008 blev der indgået 3.770 nye aftaler om praktikpladser, mens der samtidig stod 4.300 uden en praktikplads. Dermed var der 1,1 elev pr. plads. I juni 2011 var der 4.350 nyindgåede aftaler, men 9.660 elever, der manglede en plads. Dermed er der nu over 2 elever, der må se forgæves efter en praktikplads, hver gang en af deres klassekammerater får en praktikplads.

Tallene svarer til at det relativt set er blevet 17 procent sværere at finde en praktikplads i forhold til for et år siden, og næsten dobbelt så svært som for tre år siden.

Tabel 3. Antal pladser pr. praktikpladssøgende

	jun-08	jun-09	jun-10	jun-11
Indgåede aftaler i måneden	3.770	3.320	4.740	4.350
Praktikpladssøgende, brutto	4.300	6.360	9.000	9.660
Søgende pr. plads	1,1	1,9	1,9	2,2
Overrepræsentation, juni 2011 ifht. juni 2010, pct.				16,9
Overrepræsentation, juni 2011 ifht. juni 2008, pct.				94,6

Anm: Tabellen sætter antallet af nyindgående aftaler i forhold til antal praktikpladssøgende pr. måned. Tallene er afrundet til nærmeste 10'er.

Kilde: AE på baggrund af Praktikpladsstatistikken på uvm.dk. Seneste opdatering fra august 2011.

Risikoen ved den store mangel på praktikpladser er, at en hel generation af unge tabes på gulvet, fordi de ingen uddannelse får. Set i det store samfundsperspektiv betyder det, at arbejdsmarkedet går glip af en hel generation af uddannede tømrere, salgsassistenter og mekanikere, som vi ved vi skal bruge i fremtiden. AE's seneste fremskrivninger af arbejdsmarkedet viser, at der i år 2020 vil mangle 30.000 erhvervsuddannede.

De nye praktikpladstal - med en mangel på næsten 10.000 praktikpladser - vidner om, at kun 1 ud af 3 får en praktikplads². Dermed er det nærmest et lotteri, der afgør om de unge kan få lov til at gennemføre sin uddannelse.

Danmark kommer længere og længere væk fra målsætningen om, at 95 procent af alle unge skal have en ungdomsuddannelse. I forvejen er der mange unge, der ikke får en uddannelse grundet frafald, men situationen på praktikpladserne vil gøre ondt værre. Nu vil endnu flere falde fra.

Problemet er, at rigtig mange unge, der er i gang med en erhvervsuddannelse, tvinges til at droppe ud eller holde pause, fordi de ikke kan komme videre med uddannelsen uden en praktikplads. Dette er ikke kun en stor gene for de unge, for når krisen er vendt, og danske virksomheder igen får brug for faglært arbejdskraft, vil der mangle uddannede hænder. Den nuværende situation er dermed uholdbar både for de unge og for samfundet.

Den økonomiske krise har gjort, at mange virksomheder ikke tør påtage sig ansvaret for en lærling. Man kan ikke fortænke virksomhederne, der står overfor en usikker fremtid, og måske først og fremmest er interesseret i at holde skindet på næsen.

Fra regeringens side har man forsøgt med både servicefradrag (håndværkerfradrag) samt præmie og bonus til de virksomheder, der tager en lærling i disse krisetider. Det lader dog ikke til, at initiativerne har virket. Praktikpladsmanglen har kun kendt en vej siden 2005 - nemlig opad.

AE mener, at der er brug for et helt nyt praktiksistem³ til at sikre tilstrækkeligt med pladser. Det nuværende system synes nemlig at være alt for konjunkturfølsomt, og det er simpelthen for uklogt, at unge må opgive deres fag, når vi ved at der om mindre end 10 år vil mangle uddannet arbejdskraft - lige på den anden side af krisen.

¹ Tallet for antallet af elever, der mangler praktikplads, dækker kun de elever, der har afsluttet grundforløbet. En del elever på SOSU og PAU (pædagogisk assistentuddannelse) skal ikke tage grundforløbet, da de er over 18 år. De ansøgere, som søger direkte på hovedforløbet, men mangler praktikplads, registreres derfor ikke i den officielle statistik, og derfor er tallet for elever uden praktikplads reelt set større end tallene giver udtryk for. Der findes imidlertid ingen statistik der dækker hele området.

² Det totale antal elever er summen af dem, der har en plads, og dem, der mangler = 14.010. Heraf har 4.350 en plads svarende til 31 procent.

³ I det nuværende system er det op til virksomhederne at uddanne den arbejdskraft, som de i fremtiden skal bruge. Alle virksomheder betaler ind til AER (Arbejdsgivernes Elevrefusion), hvorigennem arbejdsgivere, der tager elever, kan få refunderet løn under skoleperioder og søge om tilskud til transport. Fra efteråret 2010 er det også muligt at søge om en præmie/bonus på op til 70.000 kr. for at tage elever. Formålet med oprettelsen af AER var netop at sikre praktikpladser.